

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ З ВИКОРИСТАННЯМ MOODLE

Постановка проблеми. Важливими передумовами формування готовності фахівців до професійної діяльності є: прикладна та професійна спрямованість навчального матеріалу, забезпечення творчої та самостійної діяльності, формування професійної мотивації, можливість самоконтролю з боку студентів, набуття професійних компетентностей, індивідуалізація процесу набуття знань, участь у конструюванні курсу, наближення умов до реальних професійних. Виконання цих передумов необхідно врахувати під час розробки та забезпечення комплексу організаційно-педагогічних умов.

Аналіз попередніх досліджень. Під час дослідження організаційно-педагогічних умов підготовки фахівців економічного профілю було виявлено, що цій тематиці присвячено чимало досліджень. Автор Л. Савчук [1, с. 211], досліджувала організаційно-педагогічні умови формування інформатичної складової фахової підготовки майбутніх економістів. Науковець Л. Максимчук [2, с. 223] вивчала організаційно-педагогічні умови застосування інтерактивних технологій у процесі підготовки майбутніх економістів-міжнародників. Дослідник Т. Приходько [3, с. 363] у процесі вивчення організаційно-педагогічних умов професійної підготовки майбутніх економістів до викладацької діяльності висловила думку, що вони мають свідомо створюватися та під час навчального процесу забезпечувати ефективність формування готовності до професійної діяльності. Оскільки стаття присвячена організаційно-педагогічним умовам, що враховують можливості системи Moodle, то розглянемо, які науковці досліджували цю проблему. Педагогічні умови формування інформаційної культури менеджерів організацій у післядипломній підготовці досліджував науковець О. Бондар [4, с. 320]. Він вважає, що найбільш доцільно організовувати навчальний процес на основі системи управління навчанням – Moodle, до того ж завдяки їй є можливість організовувати методичний супровід навчального процесу. О. Блажук [5, с. 66] вивчав організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників із застосуванням системи Moodle. Під час аналізу наукових джерел ми переконались, що питання розробки організаційно-педагогічних умов для підготовки майбутніх економістів до професійної діяльності із використанням Moodle є недостатньо дослідженим.

Мета статті – визначити організаційно-педагогічні умови, що сприятимуть формуванню кваліфікованого фахівця економічного профілю у процесі навчання із застосуванням системи Moodle.

Виклад основного матеріалу. Чимало науковців займались дослідженням організаційно-педагогічних умов: Н. Єрошина, О. Бражнич, О. Ігумнова, О. Пюра, Ю. Бабанський, А. Алексюк, та ін. Усі вони одночасно стверджують, що організаційно-педагогічні умови впливають на перебіг педагогічного процесу, можуть сприяти одержанню бажаного результату засвоєння знань студентами, але не гарантують його. Завдяки цим умовам викладач може вдало керувати навчальним процесом і ефективно подавати навчальний матеріал.

Проаналізувавши думки науковців вважаємо, що організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх економістів – це впорядкований комплекс заходів, що містить форми, методи, дидактичні умови, які свідомо впроваджені викладачем у навчальний процес згідно з певними критеріями з урахуванням сучасних вимог до фахівців і змін у економіці, та які позитивно впливають на активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів і формування відповідних компетентностей.

Під час розробки організаційно-педагогічних умов підготовки фахівців економічного профілю мають враховуватися сучасні вимоги суспільства. Однією з таких

вимог до сучасного фахівця економічного профілю є комп'ютерна компетентність. Отже, необхідно передбачати використання засобів ІКТ у навчанні, оскільки на даному етапі розвитку економічної галузі вони широко використовуються в професійній діяльності економістів. Застосування ІКТ сприяє модернізації навчального процесу, це у свою чергу впливає на розвиток у студентів готовності до їх використання у майбутній професійній діяльності та значно розширює коло їхніх практичних навичок.

Організаційно-педагогічні умови відіграють важливу роль у конструюванні навчального процесу та впливають на хід його перебігу. Вони сприяють якісному рівню організації процесу викладання та подання навчально-наукової інформації викладачем. Це, у свою чергу, дозволяє набувати знання, уміння та навички студентам на якісно вищому рівні із урахуванням можливостей ВНЗ, особливостей навчальних дисциплін та майбутньої професійної діяльності. Завдяки можливості розробки та вдосконаленню необхідних організаційно-педагогічних умов, які є специфічними для студентів різних напрямків підготовки, відбувається формування кваліфікованих фахівців.

Проаналізувавши науково-педагогічну та психологічну літературу вважаємо, що до організаційно-педагогічних умов формування готовності до професійної діяльності майбутніх фахівців економічного профілю належать такі:

1. Формування позитивної мотивації до майбутньої професійної діяльності.
2. Структурно-змістове забезпечення процесу навчання.
3. Створення навчально-інформаційного середовища наближеного до реальних умов професійної діяльності.
4. Моніторинг і контроль процесу навчання.

Розглянемо детальніше кожен з них. Формування позитивної мотивації до майбутньої професійної діяльності є першочерговою важливою організаційно-педагогічною умовою. До мотивації належать усі види спонукань особистості до діяльності такі, як: потреби, прагнення, інтереси, цілі, ідеали, мотиви, саме вони є визначальними у спрямованості та характері діяльності людини. Мотивація – це головний збудник особистості до певних дій. Дослідження науковців-педагогів засвідчили, що високий рівень результатів навчання студентів упродовж усього періоду навчання залежить як від рівня початкових здібностей і знань, так і від рівня навчальної мотивації [6, с. 140].

Розглянемо роль мотивації з точки зору підвищення рівня зацікавленості до навчального процесу студентів-економістів. Головним завданням мотивації у навчальному процесі є підвищення продуктивності навчальної діяльності за допомогою наявних або нових, створених викладачем, мотивів. На думку науковця О. Гончарової процес мотивування передбачає забезпечення наступних чинників: формування професійних потреб та ідеалів, підвищення рівня задоволення процесом навчання, можливість до самовираження, реалізація індивідуального підходу, врахування сприйняття студентами різноманітних факторів стимулювання до навчальної діяльності. На характер перебігу мотивування впливають зовнішні психолого-педагогічні чинники, які мають різний ступінь ефективності в залежності від рівня важливості мотиву для кожного студента, що орієнтовано як на процес так і на результат [7, с. 186].

Важливим чинником для здійснення навчальної діяльності студентами є позитивна мотиваційна налаштованість. Мотивація стимулюється засобами та педагогічними прийомами, зокрема і засобами ІКТ. У студентів у процесі навчання із використанням засобів мультимедія та мережі Інтернет, з'являється зацікавленість у процесі роботи на ПК. Чинниками мотивації під час навчання за допомогою ІКТ є: позитивне оцінювання діяльності студента та позитивна рефлексія власної діяльності кожним студентом.

Розглянемо можливості використання системи Moodle з точки зору підвищення рівня мотивації студентів до навчання. Одним із ефективних засобів підвищення рівня мотивації студентів до пізнавальної активності є використання у навчальному процесі вищого навчального закладу аудіовізуальних інтерактивних технологій навчання. Під час

навчання за допомогою цих технологій активізуються такі психологічні процеси, як мислення та уява, які є основними в процесі розвитку творчої активності, ініціативи та самостійності. Система Moodle дає можливість викладачу приєднати різноманітні типи файлів до навчального курсу, зокрема презентації, створені у Power Point, аудіо та відео матеріали, зображення у різних форматах, текстові документи, посилання на джерела в мережі Інтернет.

Мотивація спонукає студентів до процесу здобуття знань і здійснення навчальної діяльності, успішність якої залежить від науково правильної послідовності подання навчального матеріалу, його кількості, науковості та важливості.

Наступною організаційно-педагогічною умовою є структурно-змістове забезпечення процесу формування готовності майбутніх фахівців економічного профілю. Ця умова полягає у відборі змісту для навчання, згідно з вимогами до професійної діяльності майбутніх економістів. На даному етапі розвитку освіти навчальний матеріал структурується відповідно до принципів кредитно-модульного навчання. Завдяки формуванню навчального матеріалу у вигляді окремих автономних блоків – модулів забезпечується: одержання студентами необхідних компетентностей, індивідуальний підхід до кожного, набуття практичних навичок на основі застосування здобутих знань, активізація самостійної діяльності. З боку викладача відбувається постійний моніторинг ситуації щодо якості засвоєння знань студентами.

Ураховуючи можливості системи Moodle та вимоги до структурування навчального матеріалу згідно з кредитно-модульною системою розглянемо, яким чином можна структурувати навчальну дисципліну в системі. На нашу думку, структура має містити необхідну кількість інформації стосовно організації та оцінювання навчальної діяльності студентів. У курсі має висвітлюватися необхідна інформація, варіанти завдань виконання лабораторних задач і самостійних робіт, посилання на джерела додаткової інформації, які необхідні для виконання індивідуальних і самостійних робіт.

Структурно-змістове наповнення навчального курсу для майбутніх економістів має бути послідовним, взаємопов'язаним і взаємодоповнюючим, направленим на розширення та поглиблення теоретичних знань, набуття практичних навичок та сприяти орієнтуванню в особливостях майбутньої професійної діяльності та особливостях певних економічних механізмів. Навчальний курс, на нашу думку, в Moodle має складатися з таких блоків: 1) Новини; 2) Опис курсу; 3) Блоки модулів (містять теоретичний і практичний зміст. Інформація кожного модуля добре структурована в ієрархічному порядку та представляє собою закінчені фрагменти. На нашу думку, структура модуля має складатися з послідовності наступних елементів: цілі вивчення модуля; теоретичний матеріал (тема № 1...n); питання або тестові завдання для самоконтролю до теоретичного матеріалу; практичний матеріал; 4) Варіанти завдань для виконання студентами практичних, індивідуальних, самостійних робіт; 5) Блок для розміщення виконаних завдань студентами; 6) Контрольний блок. Тут розміщуються модульні контрольні роботи та/або підсумковий тест або питання до іспиту; 7) Блок літературних джерел і корисних посилань.

У процесі навчання майбутніх економістів варто наблизити їхню навчальну діяльність студентів до майбутньої професійної. Це необхідно для того, щоб вплинути на зміну їхнього типу мислення із репродуктивного до творчого. Наступною організаційно-педагогічною умовою є створення навчально-інформаційного середовища, наближеного до реальних умов професійної діяльності. Зміст завдань навчального предмета має відповідати фаховим інтересам майбутніх економістів, це необхідно для підвищення їхньої готовності до професійної діяльності та стимулювання мотивації до навчання. Практична частина навчального курсу має формувати економічне мислення та надавати можливості для здійснення дій майбутньої фахової діяльності. Сюжет завдань лабораторних занять неможливо наблизити до всіх практичних ситуацій, у зв'язку із ним,

їм необхідно засвоїти прийоми професійної діяльності, щоб у майбутньому перенести їх із навчальних ситуацій у професійні.

Проблема переносу умінь є однією із головних у педагогіці та психології. Це зумовлено тим, що жодна система освіти не має змоги забезпечити формування специфічних навичок майбутньої професійної діяльності. Зміст навчання потребує постійної інтенсифікації, це пов'язано із швидким зростанням обсягу необхідних знань, навичок та вмінь [8, с. 122].

На нашу думку, для вдалого забезпечення перенесення навчальних знань і вмінь у професійні, майбутнім фахівцям економічного профілю необхідно у навчальному процесі надати можливість виконання одних і тих же дій за допомогою розв'язання різнотипних завдань.

Застосовуючи систему Moodle для навчання, з'являється можливість організувати навчальний процес відмінний за принципами організації, від традиційної форми. Навчання стає інтерактивним, завдяки цьому відбувається безпосередня взаємодія студента із навчальним контентом, що створює реальність для її учасників. Навчальний процес у системі Moodle сприяє розвитку умінь професійно спрямованої практичної діяльності у студентів. У процесі виконання поставлених завдань відбувається взаємодія студентів із різними типами інформації, яку вони мають розмістити, адже представлення результатів своєї діяльності можливе у вигляді файлів різного формату, заповнення бази даних, розміщення зображень, здійснення мережевої комунікації, пошуку інформації в глобальній мережі, спілкування в он-лайн режимі та ін. Розвиток навичок комунікативних умінь у мережі є необхідністю сучасності для фахівців економічного профілю, оскільки складовою бізнесу є спілкування із партнерами, постачальниками, співробітниками.

Організаційно-педагогічна умова моніторингу та контролю за процесом навчання має на меті підтримувати рівномірність процесу здобуття знань упродовж усього періоду вивчення дисципліни. Це можливо за умови наявності проміжного контролю та накопичувальної системи оцінювання знань, яка мотивує студента до постійного засвоєння навчальних одиниць курсу. Система контролю за набуттям ЗУН, має враховувати всю активну діяльність студентів – рейтингова система. У ній сума балів формується за такими видами контролю: вхідний контроль, поточне оцінювання (контроль за виконанням завдань), рубіжний контроль, підсумковий контроль та відстрочений контроль.

У Moodle перевірку знань можна здійснити шляхом налаштування тестів, питань для самоконтролю, анкетувань. Після їх проходження тестування викладач і студент одержують результати. Тестування для самоконтролю необхідне для первинної перевірки студентами набутих знань. Пізнавальна активність суб'єктів навчання відіграє важливу роль у прагненні оволодіння знаннями, саме тому самоконтроль є мотиваційним чинником, стимулом у досягненні мети. Такий вид контролю дозволяє студенту одержати об'єктивну оцінку власної навчальної діяльності. Модульні контрольні роботи (МКР) у вигляді тестування слугують не лише засобом визначення рівня знань, але і системоутворюючим стимулом вивчення навчального матеріалу. Цей вид контролю допомагає розвивати у студентів дисциплінованість та організованість, активність й ініціативність, що впливає на розвиток творчого, самостійного вивчення. Функціональні можливості Moodle дають змогу проводити моніторинг навчальної діяльності. У системі всі результати діяльності студентів реєструються, що дає змогу викладачу забезпечити індивідуальний підхід до навчання. Отже, за умов правильного налаштування, система дозволяє чітко контролювати виконання завдань, що забезпечує впровадження організаційно-педагогічної умови моніторингу та контролю процесу навчання майбутніх економістів.

Висновки. Зазначені у статті організаційно-педагогічні умови здатні забезпечити навчальний процес підготовки майбутніх фахівців економічного профілю на якісно новому рівні. Можливості Moodle максимально наближають навчальну діяльність до

майбутньої професійної та забезпечують підготовку студентів, які швидко адаптуються до професійної діяльності після завершення навчання.

Перспективами подальших досліджень є впровадження у навчальний процес студентів-економістів зазначених організаційно-педагогічних умов і вивчення їх ефективності.

Література:

1. Савчук Л.О. Педагогічні умови формування інформатичної складової фахової підготовки майбутніх економістів у процесі самостійної навчально-пізнавальної діяльності / Л.О. Савчук // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі. – Запоріжжя, 2009. – Вип. 5. – С. 210-214.

2. Максимчук Л.В. Підготовка майбутніх економістів-міжнародників до професійної діяльності засобами інтерактивних технологій: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Максимчук Л.В. ; ХНУ – Хмельницьк, 2012. – 249 с.

3. Приходько Т.П. Педагогічні умови формування готовності майбутнього економіста до викладацької діяльності у вищому навчальному закладі / Т.П. Приходько // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі. – Запоріжжя, 2009. - Вип. 1. – С. 360-364.

4. Бондар О.В. Педагогічні умови формування інформаційної культури менеджерів організацій у післядипломній підготовці / О.В. Бондар // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі. - Запоріжжя, 2012. - Вип. 23 (76). – С. 319-327.

5. Блажук О.А. Підготовка майбутніх офіцерів-прикордонників до застосування інформаційно-телекомунікаційних технологій у забезпеченні системи зв'язку прикордонних підрозділів : дис. ... канд. пед. наук. : 13.00.04 / О. А. Блажук. – Хмельницьк., 2012. – 240 с.

6. Реан А. А. Психология и педагогика / А.А. Реан, Н.В. Бордовская, С.И. Розум. – Питер, 2002. – 432 с.

7. Гончарова О.Н. Теоретико-методические основы личностно-ориентированной системы формирования информатических компетентностей студентов экономических специальностей : дисс. ... доктора пед. наук : 13.0.02 / Гончарова Оксана Николаевна. – Симферополь, 2007. – 445 с.

8. Кареліна О.В. Формування умінь з інформаційних технологій у процесі дистанційного навчання студентів вищих економічних навчальних закладів: дис. ... канд. пед. наук. : 13.00.04 / Кареліна О.В. – Тернопіль. – 2005. – 283с.

У статті визначено організаційно-педагогічні умови навчання студентів-економістів із використанням системи Moodle. Встановлено, що за допомогою даної системи є можливість максимально наблизити навчальну діяльність студентів до майбутньої професійної та забезпечити їхню підготовку на належному рівні.

Ключові слова: організаційно-педагогічні умови, система Moodle, навчальний процес, студенти-економісти, мотивація.

В статье определены организационно-педагогические условия обучения студентов-экономистов с использованием системы Moodle. Определено, что с помощью данной системы есть возможность максимально приблизить учебную деятельность студентов к будущей профессиональной и обеспечить их подготовку на должном уровне.

Ключевые слова: организационно-педагогические условия, система Moodle, учебный процесс, студенты-экономисты, мотивация.

In the article is defined the organizational and pedagogical conditions tuition of students-economists using the Moodle. Defined that it is possible to approximate learning activities of students to future careers and provide their learning on the proper level by using this system.

Keywords: organizational and pedagogical conditions, system Moodle, learning process, students-economists, motivation.